

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus XIX. De charitate, prout prohibente scandalum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

II 5. Non teneris cum gravi infamia adire meretricem, vel cum periculo vitæ infideles, ut eos convertas, quamvis fortè aliàs in peccato sint morituri; Ratio est: quia tales vel sunt tantùm in gravi necessitate spiritali, in qua cum tanto incommodo privatus succurrere non tenetur, vel saltem spes conversionis est omninò incerta, vel prudenter creduntur per alios fore convertendi; imò nec Pastor videtur obligatus cum infamia adire personam suspectam, hoc enim foret scandalosum, & Parochus redderetur suspectus, contemptibilis & impotens apud alios fructificare.

CASUS XIX.

De charitate prout prohibente scandalum.

Taborius in examine Synodali interrogatur,
 1. *Quid sit scandalum activum, passivum.*
 2. *Directum, indirectum.* 3. *Quale sit peccatum.* 4. *An attrahat malitiam peccati, ad quod inducit.* 5. *Quid de loquente verba turpia coram multitudine, scribente vel pingente obscœna.* 6. *Componente historias, litteras amatorias exhibente, spectante turpes comœdias.* 7. *An circumstantia sollicitationis in confessione exprimenda.* 8. *An parato ad majus malum liceat suadere minus.* 9. *Quid in materia justitiæ.* 10. *An liceat offerre occasionem peccandi, ut deprehensus emendetur.* 11. *Vel tentare ad peccatum.* 12. *An liceat inebriare ad impediendum gravius delictum.* 13. *An inducere ad veniale? Pro resolut.*

QUÆR.

QUÆR. I. Quid & quotuplex sit scandalum?

Re. 1. Scandalum aliud est activum, aliud passivum. *Activum* est dictum vel factum, actio vel ommissio minus recta præbens proximo occasionem peccati *D. Th. 2. 2. q. 43. a. 1.* Dicitur 1. *Actio vel ommissio minus recta*: id est, quæ vel in se sit mala, vel saltem habeat speciem mali. Dicitur 2. *Præbens occasionem peccandi*, id est liberiùs vivendi, virtutem aut statum religiosum contemnendi, de aliis temerè judicandi, vel detrahendi, &c. nam si des tantùm occasionem admirandi, de te malè, sed non temerè sentiendi, &c. propterea præciè non committis scandalum, quia hæc sine peccato fieri possunt. *Scandalum passivum* est ipsum peccatum proximi, quod, si oriatur ex occasione ab alio subministrata, dicitur *datum seu pusillorum*; si oriatur ex sola peccantis malitia, dicitur *acceptum & Pharisaicum*, à Pharisæis, qui ex optimis Christi actionibus sumebant occasionem peccandi, eumque persequendi.

Re. 2. Scandalum activum subdividitur in directum & indirectum: *directum* est actio vel ommissio, quâ quis ex proposito, jussu, suasu, sollicitatione vel exemplo intendit aliquem ducere in peccatum, idque vel formaliter intendendo ipsam ruinam spiritualem proximi vel offensam Dei, quod propriè est dæmonum, & rarum in hominibus, nisi omnino pessimis; vel tantùm materialiter intendendo ipsam actionem peccaminosam v. g. furtum, fornicationem ut sibi utilem vel delectabilem, *scandalum indirectum* est, quando quis alterius peccatum quidem non intendit, sed tamen sine justa causa

O a

ponit

ponit actionem, ex qua prævitet alterius ruinam probabiliter secuturam, ut si Clericus detineat personam populo suspectam, etsi innocentem, cum periculo detractionum; aut Religiosus loquatur verba indecentia, ex quibus prævitet Religiosos contemnendos, aus alios liberiùs victuros; quia si quis coram illis, quos novit furto addictos, narret alterius pecuniam esse negligenter custoditam; vel si quis coram marito zelotypo liberiùs jocetur cum ejus uxore non sine periculo suspicionum & gravium discordiarum.

3. QUÆR. II. Quale peccatum sit scandalum, & qualiter in confessione explicandum?

R. 1. Scandalum est peccatum ex genere suo mortale, non tantùm contra charitatem, sed etiam contra omnia præcepta, quæ ratione ipsius transgreditur scandalizatus, idque respectu scandali directi concedunt omnes, v. g. inducis Religiosum ad fornicationem, non tantùm peccas contra charitatem, sed & contra castitatem & religionem, debésque non tantùm in confessione explicare ipsam inductionem, sed etiam numerum & speciem mortalium, ad quæ directè induxisti; ratio est, quia ista peccata sunt tibi voluntaria, utpote à te intenta.

4. R. 2. Probabiliùs etiam indirectè scandalizans contrahit omnem malitiam peccati, cujus occasionem dedit, ita ut in confessione debeat dicere; posui talem actionem, ex qua prævidi tot & tales personas talia peccata admitturas. *Azor. Sanch. Dicast. Steph. t. 3. d. 3. n. 70.* contra *Lugo, Tamb. & alios*; Ratio est, quia indirectè scandalizans non tantùm permittit proximi peccatum, ut volunt adversarii, sed ad

ad illud positivè concurret , sine justa causa præbendo occasionem , ergo peccatum proximi est ipsi saltem interpretativè voluntarium , ergo omnem ejus speciem & numerum tenetur in Confessione explicare.

Dices 1. Ab actione scandalosa teneor tantùm abstinere ex charitate , ergo per eam tantùm pecco contra charitatem.

2. Si scandalizans contrahat omnem malitiam , quæ est in peccato scandalizati , ergo , si Religiosus Laicum inducat ad fornicationem , peccabit contra castitatem , per consequens admittit sacrilegium.

3. Qui dicit , alterius pecuniam esse malè custoditam , tenebitur ad restitutionem , si alius inde prævideatur eam furaturus.

R. Ad 1. N. Ass. nam , si per ebrietatem aliquem inducam ad blasphemiam , non tantùm pecco contra charitatem , sed etiam contra temperantiam & Religionem , ergo ex motivo harum virtutum etiam teneor ab ejusmodi scandalo abstinere.

Ad 2. N. ult. C. nam , quamvis Religiosus Laicum inducens ad fornicationem peccet contra castitatem , eò quòd castitas non tantùm prohibeat actus venereos in se , sed etiam eosdem causare in alio , non tamen peccat contra votum , quia non vovit castitatem in alio , sed in se tantùm.

Ad 3. C. seq. nam talis non purè permittit alterius furtum , ut malè supponit *Lug.* sed ad illud positivè concurret , talis enim narratio movet furem ad furtum. Ex dictis

Deduces seqq. 1. Histrion vel alii , qui verba s. turpia coram magna multitudine vel coram

pueris & puellis proferunt, peccant mortaliter, quia exponunt se periculo aliquos ex iis scandalizandi, hoc est, ad cogitationes, oblectationes vel motus turpes inducendi, &c.

2. Qui obscenas Poëses, cantilenas componunt, evulgant, &c. Item qui faciunt statuas, picturas aut imagines valdè turpes, aut similia retinent, vendunt, donant, non unius tantum, sed tot peccatorum rei sunt, quot lapsibus exponunt aspicientes, & quamdiu illa non destruunt, vel ad honestatem reconcinnari faciunt, omnium Sacramentorum sunt incapaces. Similiter mortaliter peccant, qui ejusmodi imagines fixè contemplantur, quia ferè semper est periculum, ut vel tum, vel postea inde habeant turpes cogitationes, motus, &c. *Nec obstat*, quòd fortè tales cogitationes vel motus non sequantur; *Nam* sufficit, quòd sine causa eorum se periculo exponant. Sed quid de pingente vel aspiciente infantes nudos? *R.* Quia infantis nudi aspectus non ita provocat ad libidinem sicut aspectus personæ grandioris, non facilè damnarem mortalis, qui talem fixè intuetur, aut etiam pingit, modò turpis animus absit; quamvis & hic cautelâ opus sit.

3. Non facilè à peccato mortali excusari possunt, qui componunt libros amatorios vulgò *Roman*; Licèt enim turpia verbis expressis non referant; sæpè tamen turpes ingerunt imagines; dùmque amantium colloquia, familiaritates, eventus, litterulas, artes millèque casus amatorios oculis exponunt, non rarè in teneris & incautis adolescentum & puellarum animis similes excitant flammæ; & ideo omnes illi libri à familiis verè Christianis sunt ablegandi: Litteræ ama-

amatoriæ pariter valdè sunt periculosæ, nisi tendant ad honestas nuptias, quia sæpè sub specie amoris honesti amor impurus latitat, & dum urbanitas apparenter declaratur, nonnunquam libido intùs accenditur. De choreis, qualiter liceant, dicam *Cas. seq. n. 7.*

4. Mortaliter peccant, qui componunt vel exhibent comœdias obscœnas; Item, qui eas spectant, nam & hi exponunt se periculo turpis complacentiæ vel motuum, & reverà approbant, ac solvendo comœdis stipendium fovent comœdiam mortaliter malam, & si sint Clerici, insuper peccant peccato gravis scandali, quia dant Laicis ansam comœdias liberiùs adeundi, unde patet, quanta sit obligatio Principum ac Magistratum ejusmodi comœdias prohibendi.

5. Qui alium jussu, consilio vel exemplo suo induxit ad peccandum, debet in Confessione exprimere, quòd alium induxerit. *Nec obstat*, quòd alius de se paratus fuerit; Nam licèt tunc non causetur voluntas peccandi, causatur tamen actuale exercitium peccati. Si vir sollicitet scœminam ad turpia, secuto actu non est opus, exprimere sollicitationem, quia, cum viri plerumque primò petere vel sollicitare soleant, id ex plerumque contingentibus prudenter præsumitur, quamdiu non exprimitur contrarium. *Lugo hic n. 142. Spor. t. 5. c. 1. n. 20.* Aliud est de scœmina sollicitante, aut si sollicitatio viri effectum non fuit consecuta, tunc enim juxta omnes explicanda erit.

6. Probabile est & in praxi tutum, quòd liceat parato ad majus malum suadere minus malum, si aliter majus impediri non possit. *Less.*

Lugo, Sanch. L. 2. d. 11. n. 15. Steph. t. 3. d. 3. n. 79. Dian. p. 5. t. 7. ref. 18. Ratio est, quia non suadetur absolutè minus malum, sed ex supposito, quòd velit facere majus; seu propriè non suadetur malum (quod vellet non fieri) sed permutatio majoris mali in minus, quæ bona est, idque confirmatur exemplo *Lothi Gen. 19.* ubi ad avertendam Sodomiam præsentavit filias suas stuprandas. Ita DD. cit. Certò videtur esse licitum suadere minus malum contentum in majori, ut in homicidio continetur mutilatio, in adulterio fornicatio, furtum 10. aureorum in furto 20. Ratio est, quia tum propriè non suadetur aut intenditur minus malum, sed tantùm, ut paratus & determinatus ad majus malum unam ejus partem omittat. *Econtra*, si unum malum in altero non contineatur, ut, si volenti occidere suadeam ebrietatem, major est difficultas, quia talis nullo modo est determinatus ad ebrietatem nequidem impliciter, ideòque suadens ebrietatem videtur ad illam determinatè movere, ideòque peccare, quod mihi quidem videtur probabilius, ut ostendi *Cas. 12. n. 12. Si dicas*: talis propriè non suadet aut intendit ebrietatem, quam vellet non fieri, sed omissionem homicidii aut commutationem homicidii in ebrietatem. *R. N. Ass.* nam, etsi talis efficaciter vellet non fieri ebrietatem, de facto tamen eam directè vult & intendit ut medium impeditivum homicidii; ut patet à pari in eo, qui, ut servet suam vel alterius vitam, suadet vel eligit mendacium aut pollutionem, quamvis reverà nollet mendacium, si abesset periculum vitæ, quia tamen illud de facto vult vel adhibet ut medium sanitatis, peccat,

cat,

cat, & Ratio est, quia non sunt facienda mala, ut eveniant bona. Similiter in materia justitiæ non licet furi suadere, ut à Cajo furetur minus, ne aliàs plus furetur à Titio, aut, ut vulneret Cajum aliàs occisurus Titium, quia Cæjus æquè habet jus in suum corpus, quàm Titius in suum, & æquè jus in suum minus, quàm Titius in suum majus, ergo licitè suaderi non potest, ut unius jus potiùs violetur, quàm alterius, licebit tamen in genere, non determinando personam in particulari, proponere hanc veritatem, quòd sit minus malum furari parùm, quàm multum, aut furari à divite, quàm à paupere. *Spor. n. 60.* Ratio est, quia habeo jus ad proponendam ejusmodi veritatem in genere, & si ipse inde moveatur ad furandum minus, vel ad furandum à divite potiùs, quàm à paupere, id non fit ex mea propositione, sed ex aliquali ejus emendatione.

7. Potest maritus (idem est de aliis) ex justa causa, eò quòd v. g. alià viâ emendari non possit, permittere adulterium uxoris, fornicationem filix, &c. ut deprehensæ corrigantur, est *communis*: imò mihi valde probabile & in praxi tutum videtur, quòd liceat aliquo modo dare ansam vel occasionem peccandi, subministrando materiam de se indifferentem, ut si herus relinquat cistam apertam, ut famulum deprehendat in furto; è domo abeat & inopinè redeat, ut uxorem in adulterio deprehensam emendet. Ratio est, quia hæc videtur tantùm esse remota cooperatio ad alterius peccatum per actionem de se indifferentem, quod ex justa causa licet; neque intenditur proximi peccatum, quod odio habetur, sed tantùm emendatio

datio & correctio, casu, quo peccare voluerit: idem videtur dicendum de custodibus gabellarum, sylvarum, hortorum, qui studiosè se abscondunt, ut deprehendant & ab ulteriori transgressione deterreant transgressores. *Nav. Sanch. Laym. hic num. 5.* Oppositum tamen est tutius & probabilius; quia etsi apertio cistæ, abitus mariti de se sint quid indifferens, in his tamen circumstantiis sunt sollicitativa ad peccatum, & ut talia intenduntur, etsi ad bonum finem, non enim sunt facienda mala, ut eveniant bona.

11. 8. Multò minùs licebit aliquem subornare, qui proximum tentet ad peccatum, v. g. uxorem ad adulterium; hoc enim erit duplex scandalum, unum respectu tentantis, quem inducit ad illicitam sollicitationem, & alterum respectu tentati, cui dat occasionem consentiendi illicitæ sollicitationi.

12. 9. Probabiliter licet alicui præbere vinum fortissimum, cujus virtutem ignorat, ut ex eo inebriatus abstineat ab homicidio, adulterio, vel simili delicto, quod commodiori viâ impediri non potest, etsi oppositum sit probabilius *V. cas. 12. n. 12.*

13. 10. Inducere aliquem ad peccandum venialiter, est tantùm veniale; nisi inductus per hoc fortè pateretur grave damnum in spiritualibus, ut contingere possèt in homine valde sancto. *Ratio est*, quia quamvis peccatum veniale sit majus malum, quàm omnia mala temporalia, tamen in genere suo est aliquid leve & facilè reparabile, sicut ergo aliquis non peccat mortaliter illud causando in se ipso, sic nec causando in aliis. Si tamen quis induceretur sæpius ad venialia v. g. levia furta, potitationes,
vel

vel religiosus ad frequentes fractiones disciplinæ, peccaretur mortaliter, quia paulatim erit morale periculum vel gravioris peccati vel notabilis damni in disciplina monastica.

CASUS XX.

De actione, à qua quis abstinere debet, ut evitet scandalum.

Item de cooperantibus ad peccatum alienum.

Valentia dubitat 1. An ad vitandum lapsus proximi teneatur abstinere ab opere licito vel precepto. 2, 3. An liceat alterius peccato cooperari. 4. An puella possit conversari cum adolescente, à quo turpiter amatur. 5, 6. Quid de muliere nimium se ornante, &c. 7. Quid de Choreis. 8. An liceat scribere vel portare litteras sollicitantes ad peccatum. 9. An ferre vel acceptare munera ad malum finem. 10, 11. Quid de vendente fucos muliebres, gladios, chartifolia, venena, &c. 12. Quid de famula subserviente Domina fornicatura. 13. An peccet matrimonium contrahens cum peccatore vel voto obstricto. 14. Vel Sacramenta petens ab excommunicato. 15. An possit reddi debitum conjugii contra votum petenti. 16. An recipi fures, meretrices, aut iis domos locari. 17. An carnes vetitatas apponere. 18. An Hereticis arma vel victualia advehere, cuniculos fodere, &c. 19. An pro hoste patriam occupante tributa exigere, subscribere. 20. An mutuo dari pecunia ad usuram, injustum bellum, &c. 21. An iuvare Judæos vel Hæreticos in edificandis suis templis? Pro resolut.

QUÆR.